

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:GENEL KURUL
KARAR

ABDURRAHMAN BEYCUR VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2023/76490

Karar Tarihi : 31/7/2025

Başkan : Kadir ÖZKAYA

Başkanvekili : Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM

Rıdvan GÜLEÇ

Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Yıldız SEFERİNOĞLU

Selahaddin MENTEŞ

İrfan FİDAN

Kenan YAŞAR

Muhterem İNCE

Yılmaz AKÇİL

Ömer ÇINAR

Metin KIRATLI

Raportör : Kamber Ozan TUTAL

Başvurucular : 1. Abdurrahman BEYCUR

2. Ahmet BEYCUR

3. Ayşe ÖZDEMİR

4. Bedriye TEPE

5. Elif SARAÇ

6. Emin BEYCUR

7. Fatma BEYCUR

8. Fatma SARAÇ

9. Fatma TANRIKULU

10. Feride GÖNÜL

11. Gülsüm DÜZ

12. Hasan SARAÇ

13. Hüseyin SARAÇ

14. Leyla GÖNÜL

15. Maşallah BEYCUR

16. Melek SANCAR

17. Meryem BEYCUR
18. Metin BEYCUR
19. Muhsine ALPSOY
20. Nevzat BEYCUR
21. Nurhan TUNÇ
22. Perihan AKIN
23. Remziye ŞİMŞEK
24. Saadet ÇELİK
25. Saliha BEYCUR
26. Serdar BEYCUR
27. Serkan SARAÇ
28. Seyhan POLAT
29. Songül BEYCUR
30. Songül KORTAK
31. Sultan KAYA
32. Suzan EREN
33. Şehmus BEYCUR
34. Tenzire BEYCUR
35. Tuba YILMAZ
36. Yaşar SARAÇ
37. Yusuf BEYCUR
38. Yüksel BEYCUR
39. Zeynep YILDIRIM

Vekili

: Av. Abdulselam KAVŞUT

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; taşınmaza kamulaştırmaz el atılması, kamulaştırmaz el atma tazminatı olarak hükmedilen bedelin ödenmemesi ve tazminat bedelinin enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 23/8/2023 tarihinde yapılmıştır. Komisyon, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir. Başvurucular, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

4. İkinci Bölüm, başvurunun Genel Kurul tarafından incelenmesine karar vermiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

5. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

6. Başvurucular ve bir kısım başvurucuların murisi (Anlatım kolaylığı açısından başvurucular olarak nitelendirilecektir.) 13/7/2004 tarihinde Batman Belediye Başkanlığı (Belediye) ve Karayolları Genel Müdürlüğüne (KGM) karşı kamulaştırmasız el atmaya dayalı tazminat davası açmıştır. Başvurucular dava dilekçesinde fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla 2.000 TL tazminat ödenmesini talep etmiştir. Başvurucuların açtığı söz konusu dava, aynı taşınmaza ilişkin olarak Batman 2. Asliye Hukuk Mahkemesi (Mahkeme) önünde açılan bir diğer kamulaştırmasız el atmaya dayalı tazminat davasıyla birleştirilmiştir.

7. Mahkeme 11/3/2005 tarihinde KGM yönünden hak düşürücü süre, Belediye yönünden ise husumet yokluğu gerekçesiyle asıl ve birleşen davaları reddetmiştir.

8. Yargıtay 5. Hukuk Dairesi (Yargıtay Dairesi) 5/7/2010 tarihinde kararı bozmuştur. Yargıtay Dairesi 9/10/1956 tarihinden sonra el atıldığının belirlenmesi hâlinde husumetin yöneltileceği idari makamın tespit edilerek 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun geçici 6. maddesi doğrultusunda işlem yapılması gerektiğini açıklamıştır.

9. Mahkeme, yapılan keşif ve alınan bilirkişi raporuna göre başvurucuların paylarına isabet eden kamulaştırmasız el atma bedelinin 2.203.717,44 TL olduğunu kaydetmiş; 11/2/2015 tarihinde başvurucuların KGM'ye karşı açtıkları davanın husumet yokluğundan reddine, Belediyeye karşı açtıkları davanın ise kabulü ile taleplerine bağlı kalarak 2.000 TL tazminatın dava tarihinden itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte başvuruculara ödenmesine hükmetmiştir. Mahkeme ayrıca başvurucuların fazlaya ilişkin haklarının saklı tutulmasına karar vermiştir.

10. Yargıtay Dairesi 21/10/2015 tarihinde karara dayanak olan bilirkişi raporunun hüküm kurmaya elverişli olmadığı, tapu sicilinde bulunan takyidatların hükmedilen bedele yansıtılmadığı gerekçesiyle kararı bozmuştur.

11. Bozma kararına uyan Mahkeme 19/2/2020 tarihinde başvurucuların davası yönünden Belediyeye karşı açılan davanın kabulüne ve taleplerine bağlı kalarak 2.000 TL tazminatın dava tarihinden itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte ödenmesine, ayrıca fazlaya ilişkin haklarının saklı tutulmasına karar vermiştir. Taraflar kararı temyiz etmiştir.

12. Yargıtay Dairesi 1/2/2021 tarihinde bozma kararının gereklerinin yerine getirilmediğini belirterek kararı bozmuştur. Yargıtay Dairesi geçersiz bilirkişi raporunun hükme esas alındığını, bozmadan önce alınan bilirkişi raporunda metrekaresine birim fiyatının 1.046,37 TL olarak kabul edildiğini, davacıların ise bu kararı temyiz etmediğini, buna karşılık bozma sonrası alınan bilirkişi raporuna istinaden metrekaresine birim fiyatının 1.311,91 TL olarak kabul edildiğini, söz konusu hususun idare yönünden usulü kazanılmış hak oluşturduğunu kaydetmiştir. Ayrıca davalı KGM hakkında da hüküm kurulmadığını belirtmiştir.

13. Mahkeme 29/3/2021 tarihinde başvurucuların açtığı E.2020/134 sayılı dava dosyasının eldeki dava dosyasının ek davası olduğunu belirterek birleştirme kararı vermiştir.

14. Mahkeme, Yargıtay Dairesinin bozma kararına uyarak yeni bir bilirkişi raporu almıştır. Mahkeme 20/1/2022 tarihinde başvurucuların ilk birleşen davası yönünden KGM'ye karşı açtığı davanın husumet yokluğundan reddine, Belediyeye karşı açılan davanın kabulü ile 2.000 TL tazminatın dava tarihinden itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte ödenmesine ve fazlaya ilişkin haklarının saklı tutulmasına hükmetmiştir. Başvurucuların açtığı ikinci birleşen dava (E.2020/134 sayılı dava dosyası) yönünden de 2.201.617,44 TL kamulaştırmazlık el atma tazminatının 13/7/2004 tarihinden itibaren işletilecek yasal faizi ile birlikte başvuruculara ödenmesine, fazlaya ilişkin talebin saklı tutulmasına ve ecrimisil talebinin feragat nedeniyle reddine karar vermiştir.

15. Yargıtay Dairesi 7/12/2022 tarihinde kararı onamış, 15/6/2023 tarihinde ise tarafların karar düzeltme talebini reddetmiştir.

16. Başvurucular vekili nihai kararı 27/7/2023 tarihinde öğrenmiştir.

17. Başvurucular 31/8/2023 tarihinde 6.565.757,45 TL toplam alacak üzerinden Belediyeye karşı icra takibi başlatmıştır.

18. Belediye 22/1/2024 tarihinde başvurucuların başlattığı icra dosyasına 15/2/2024-15/7/2025 tarihleri arasında her ay ödenmesi öngörülen ve toplam 5.413.687,64 TL olan ödeme hakkında muhasebe işlem fişi düzenlemiştir.

19. Belediye 13/9/2023-13/11/2024 tarihleri arasında başvurucular vekiline 4.213.687,64 TL ve icra dosyasına 2.200.000 TL olmak üzere toplam 6.413.687,64 TL ödeme yapıldığını açıklamıştır. Başvurucular vekilinin Belediyeye sunduğu tarihsiz dilekçede dosya alacağının asgari 300.000 TL ödenmesi hâlinde dosyadaki takipten sonra işlemiş faiz taleplerinin bulunmadığını ve dosyanın bu şekilde ödenmesi hâlinde takipten sonra işletilecek faiz alacağından feragat ettiklerini beyan etmiştir.

20. Başvurucu Hüseyin Saraç 1/6/2024 tarihinde vefat etmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. İlgili Mevzuat

21. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun "Dava sırasında taraflardan birinin ölümü" başlıklı 55. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Taraflardan birinin ölümü hâlinde, mirasçılar mirası kabul veya reddetmemişse, bu hususta kanunla belirlenen süreler geçinceye kadar dava ertelenir. Bununla beraber hâkim, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde, talep üzerine davayı takip için kayyum atanmasına karar verebilir."

22. 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 606. maddesi şöyledir:

"Miras, üç ay içinde reddolunabilir.

Bu süre, yasal mirasçılar için mirasçı olduklarını daha sonra öğrendikleri ispat edilmedikçe mirasbırakanın ölümünü öğrendikleri; vasiyetname ile atanmış mirasçılar için mirasbırakanın tasarrufunun kendilerine resmen bildirildiği tarihten işlemeye başlar."

23. 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 1. maddesi şöyledir:

"1. Danıştay, bölge idare mahkemeleri, idare mahkemeleri ve vergi mahkemelerinin görevine giren uyuşmazlıkların çözümü, bu Kanunda gösterilen usullere tabidir.

2. Danıştay, bölge idare mahkemeleri, idare mahkemeleri ve vergi mahkemelerinde yazılı yargılama usulü uygulanır ve inceleme evrak üzerinde yapılır."

24. 2577 sayılı Kanun'un 2. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"İdari dava türleri şunlardır:

a) İdari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,

b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları,

..."

25. 2577 sayılı Kanun'un 26. maddesi şöyledir:

"1. Dava esnasında ölüm veya herhangi bir sebeple tarafların kişilik veya niteliğinde değişiklik olursa, davayı takip hakkı kendisine geçenin başvurmasına kadar; gerçek kişilerden olan tarafın ölümü hâlinde, idarenin mirasçılar aleyhine takibi yenilemesine kadar dosyanın işlemden kaldırılmasına ilgili mahkemece karar verilir. Dört ay içinde yenileme dilekçesi verilmemiş ise, varsa yürütmenin durdurulması kararı kendiliğinden hükümsüz kalır.

2. Yalnız öleni ilgilendiren davalara ait dilekçeler iptal edilir.

3. Davacının gösterdiği adrese tebligat yapılamaması hâlinde, yeni adresin bildirilmesine kadar dava dosyası işlemden kaldırılır ve varsa yürütmenin durdurulması kararı kendiliğinden hükümsüz kalır. Dosyanın işlemden kaldırıldığı tarihten başlayarak bir yıl içinde yeni adres bildirilmek suretiyle yeniden işleme konulması istenmediği takdirde, davanın açılmamış sayılmasına karar verilir.

4. Dosyaların işlemden kaldırılmasına ve davanın açılmamış sayılmasına dair kararlar diğer tarafa tebliğ edilir."

B. Danıştay İçtihadı

26. Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun 4/4/2024 tarihli ve E.2022/3496, K.2024/763 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"İLGİLİ MEVZUAT:

2577 sayılı *İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 'Tarafların kişilik veya niteliğinde değişiklik' başlıklı 26. maddesinin 1. fıkrasında, 'Dava esnasında ölüm veya herhangi bir sebeple tarafların kişilik veya niteliğinde değişiklik olursa, davayı takip hakkı kendisine geçenin başvurmasına kadar; gerçek kişilerden olan tarafın ölümü hâlinde, idarenin mirasçılar aleyhine takibi yenilemesine kadar dosyanın işlemden kaldırılmasına ilgili mahkemece karar verilir. Dört ay içinde yenileme dilekçesi verilmemiş ise, varsa yürütmenin durdurulması kararı kendiliğinden hükümsüz kalır.' kuralına; 2. fıkrasında da, 'Yalnız öleni ilgilendiren davalara ait dilekçeler iptal edilir.' kuralına yer verilmiştir.*

HUKUKİ DEĞERLENDİRME:

Temyiz edilen kararla ilgili dosyanın incelenmesinden, elektronik ortamda Merkezi Nüfus İdare Sisteminden alınan nüfus kayıt örneğinden, yargılama süreci devam ederken, davacının 7/10/2018 tarihinde vefat ettiği anlaşılmıştır.

Bu durumda; yukarıda alıntısı yapılan 2577 sayılı Kanun'un 26. maddesi uyarınca işlem yapılması gerekmektedir."

27. Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulunun 18/6/2025 tarihli ve E.2023/1211, K.2025/496 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"2577 sayılı *İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 'Tarafların kişilik veya niteliğinde değişiklik' başlıklı 26. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, dava esnasında ölüm veya herhangi bir sebeple tarafların kişilik veya niteliğinde değişiklik olursa, davayı takip hakkı kendisine geçenin başvurmasına kadar; gerçek kişilerden olan tarafın ölümü hâlinde, idarenin mirasçılar aleyhine takibi yenilemesine kadar dosyanın işlemden kaldırılmasına ilgili mahkemece karar verileceği; (4) numaralı fıkrasında ise dosyaların işlemden kaldırılmasına dair kararların diğer tarafa tebliğ edileceği kurala bağlanmıştır.*

UYAP kayıtlarından edinilen davacıya ait nüfus kayıt örneğinin incelenmesinden, davacının, temyize konu ısrar kararının verilmesinden sonra 21/5/2025 tarihinde vefat ettiği anlaşılmıştır.

Yukarıda değinilen kural ile dava sırasında tarafların kişilik veya niteliğinde değişiklik olması hâlinde izlenecek usule ilişkin düzenleme yapılmıştır. Ancak, tarafların kişilik veya niteliğinde olabilecek değişikliğin kanun yolu safhasında da gerçekleşebileceği dikkate alındığında, anılan kuralın bu safhayı da kapsar biçimde anlaşılması gerekmektedir. Buna göre tarafların kişilik veya niteliğindeki değişikliğin kanun yolu safhasında gerçekleşmesi hâlinde de *İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 26. maddesi uyarınca dosyanın işlemden kaldırılmasına karar verilebilecektir."*

28. Danıştay Altıncı Dairesinin 2/12/2021 tarihli ve E.2020/4919, K.2021/13283 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"Ayrıca, davacılarından M.E.nin 27/5/2020 tarihinde vefat ettiği Merkezi Nüfus İdaresi Sisteminden (MERNİS) alınan nüfus kayıt örneğinden anlaşılmaktadır.

Bu durumda, davacılarından M.E. yönünden Mahkemesince yukarıda yer verilen 2577 sayılı Kanunun 26. maddesi uyarınca, dava konusu tazminat istemi hakkında davayı takip hakkı kendisine geçen davacının mirasçılarının davayı takip edip etmeyeceklerinin saptanması amacıyla dosyanın işlemden kaldırılması gerekmektedir."

29. Kamulaştırmaz el atmaya ilişkin ilgili hukuk için bkz. *Şevket Karataş* [GK], B. No: 2015/12554, 25/10/2018, §§ 20-33.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

30. Anayasa Mahkemesinin 31/7/2025 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucu Hüseyin Saraç Yönünden Başvurunun İncelenmesine Devam Edilip Edilmeyeceği Sorunu

31. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 49. maddesinin (7) numaralı fıkrası şöyledir:

"Bireysel başvuruların incelenmesinde, bu Kanun ve İçtüzükte hüküm bulunmayan hâllerde ilgili usul kanunlarının bireysel başvurunun niteliğine uygun hükümleri uygulanır."

32. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (İçtüzük) 80. maddesi şöyledir:

"(1) Bölümler ya da Komisyonlarca yargılamanın her aşamasında aşağıdaki hâllerde düşme kararı verilebilir:

a) Başvurucunun davadan açıkça feragat etmesi.

b) Başvurucunun davasını takipsiz bıraktığının anlaşılması.

c) İhlalin ve sonuçlarının ortadan kalkmış olması.

ç) Bölümler ya da Komisyonlarca saptanan herhangi bir başka gerekçeden ötürü, başvurunun incelenmesinin sürdürülmesini haklı kılan bir neden görülmemesi.

(2) Bölümler ya da Komisyonlar; yukarıdaki fıkrafta belirtilen nitelikteki bir başvuruyu, Anayasanın uygulanması ve yorumlanması veya temel hakların kapsamının ve sınırlarının belirlenmesi ya da insan haklarına saygının gerekli kıldığı hâllerde incelemeye devam edebilir."

33. İçtüzük'ün 84. maddesi şöyledir:

"(1) Bireysel başvuruların incelenmesinde, kararların infazında Kanun ve İçtüzükte hüküm bulunmayan hâllerde ilgili usul kanunlarının bireysel başvurunun niteliğine uygun hükümleri uygulanır."

34. Başvurunun incelenmesi devam ederken başvuru Hüseyin Saraç'ın 1/6/2024 tarihinde vefat ettiği bireysel başvuru dosya kaydı bilgilerinin yer aldığı Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) üzerinden görülmüştür.

35. Anayasa Mahkemesi bir başvurunun bireysel başvurunun yapıldığı tarihten sonra ölmesi hâlinde başvurunun incelenmesine devam edilip edilemeyeceğini *Asya Oktay ve diğerleri* ([1. B.], B. No: 2014/3549, 22/3/2017, §§ 18-21) kararında değerlendirmiş, anılan kararda Anayasa Mahkemesinin asli görevinin Anayasa'yı yorumlamak, böylece Anayasa'da yer alan temel hak ve özgürlüklerin kapsam ve sınırlarını belirlemek olduğunu vurgulamıştır.

Bireysel başvuru yolunda başvuru tarihinden sonra vefat etmeleri hâlinde 6100 sayılı Kanun'un ilgili hükümleri uygulanarak mirasçılarının başvuruya devam etmelerini sağlama yükümlülüğü üstlenmesinin Anayasa Mahkemesinin asli görevini yerine getirmesini engelleyeceğine, böylelikle Anayasa Mahkemesini temel işlevinden uzaklaştırılabileceğine işaret etmiş, bu nedenle bireysel başvurunun niteliğine uygun düşmediği sonucuna ulaşmıştır.

36. *Asya Oktay ve diğerleri* kararından sonraki dönemde, bireysel başvuru devam ederken bir başvuru olmesi durumunda ölüm tarihinden sonra makul bir süre içinde kendiliğinden Anayasa Mahkemesine başvurarak başvuruyu devam ettirmek istediğini bildiren mirasçılarının -menfaatlerinin bulunup bulunmadığı da gözetilerek- başvuruları incelenmiştir (diğerleri arasında bkz. *Ayten Yeğenoğlu* [1. B.], B. No: 2015/1685, 23/5/2018 [ölümden yaklaşık üç ay sonra]; *Fatma Ülker Akkaya* [2. B.], B. No: 2014/18979, 22/2/2018 [ölümden iki ay sonra]). Mirasçılarının başvuruyu devam ettirme yönündeki iradelerini Anayasa Mahkemesine bildirmediği hâllerde ise düşme kararı verilmiştir (*Ali Sedat Yücelik ve diğerleri* [2. B.], B. No: 2015/2574, 9/5/2018, §§ 22-25; *Abbas Çelik ve diğerleri* [2. B.], B. No: 2014/749, 7/3/2018, §§ 26-29; *Haşim Özpolat* [2. B.], B. No: 2014/3140, 21/9/2017, § 19; *Şükran Çopuraslan* [1. B.], B. No: 2014/4695, 14/9/2017, § 22). T.G. ([2. B.], B. No: 2017/21163, 9/1/2019, §§ 17-20) kararında bireysel başvuru yaptıktan sonra ölen başvuru sahiplerinin mirasçılarının başvuruyu devam ettirme yönündeki taleplerini Anayasa Mahkemesine iletebilecekleri makul süre -haklı mazeretler saklı kalmak kaydıyla- ölüm tarihinden itibaren dört ay olarak tespit edilmiştir.

37. Son olarak *Elberan Vural ve diğerleri* [GK], B. No: 2018/30235, 17/1/2023) kararında ise yukarıda belirtilen içtihadın murislerin Anayasa Mahkemesine yaptığı bireysel başvurudan haberdar olmayan mirasçılar yönünden mağduriyete yol açabileceği kaydedilmiş, bu nedenle söz konusu içtihadın gözden geçirilmesi gerektiği değerlendirilmiştir. Bu kapsamda Anayasa Mahkemesinin ölen bir başvuru sahibinin mirasçılarını tespit ederek onların davaya katılımını temin etme yükümlülüğü altına sokulmaması makul olmakla birlikte murislerinin hayattayken yaptığı bireysel başvurudan haberdar olmayan mirasçılarının uğrayabileceği hak kayıplarının gözetilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu bağlamda da 6100 sayılı Kanun'un ilgili hükümleri çerçevesinde ölen başvuru sahibinin mirasçılarının durumdan haberdar edilmesinin ve bireysel başvuruyu sürdürmek isteyip istemediklerini sorulmasının hakkaniyete daha uygun bir yöntem ve bireysel başvurunun mahiyetiyle uyumlu olacağı sonucuna varılmıştır (*Elberan Vural ve diğerleri*, § 42).

38. Anayasa Mahkemesi *Elberan Vural ve diğerleri* kararından itibaren bir başvuru sahibinin bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi hâlinde varsa vekiline, yoksa tespit edilen mirasçılara bireysel başvuruya devam edip etmeyeceklerini tebligat yoluyla sormaya başlamıştır. Bununla birlikte anılan karar sonrasındaki sürecin, Anayasa Mahkemesinin temel hak ve özgürlüklerin kamu makamlarınca ihlal edildiği iddiasıyla yapılan bireysel başvuruları inceleme görevini mevcut yoğun iş yükü karşısında yerine getirmesinde birtakım sorunlara yol açtığı gözlemlenmiştir. Bu nedenle *Elberan Vural ve diğerleri* kararının gelinen aşama itibarıyla yeniden değerlendirilerek geliştirilmesi gerektiği kanaatine varılmıştır.

39. 6216 sayılı Kanun'un 49. maddesinin (7) numaralı fıkrası ve İçtüzük'ün 84. maddesi uyarınca yukarıda işaret edilen ilgili usul kurallarının, bireysel başvurunun niteliğine uygunluğu yönünden Anayasa Mahkemesince ayrı ayrı değerlendirildiği belirtilmelidir. Bu bağlamda kişiler ile idare arasındaki uyumsuzluklarda uygulanan ve bireysel başvurunun niteliğe uygun olduğu değerlendirilen 2577 sayılı Kanun'un 26. maddesinin esas alınması ve

bir başvurunun bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi hâlinde bu kişi yönünden başvurunun işlemiden kaldırılmasına karar verilmesinin uygun olacağı sonucuna varılmalıdır. Bunun yanında vefat eden başvurunun mirasçısı olduğunu bilgi ve belgeleriyle ispat eden kişiler yönünden ise makul bir süre içinde bireysel başvuruyu takip etme iradesini ortaya koymaları hâlinde başvurunun incelenmesine devam edileceği kaydedilmelidir. Bu kapsamda bireysel başvuru yapıldıktan sonra ölen bir başvurunun mirasçılarının başvuruyu devam ettirme yönündeki taleplerini Anayasa Mahkemesine iletmeye yükümlülüğünün kendilerinin üzerinde olduğu kaydedilmelidir. Öte yandan Anayasanın uygulanması ve yorumlanması veya temel hakların kapsamının ve sınırlarının belirlenmesi ya da insan haklarına saygının gerekli kıldığı hâllerde başvurunun bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi durumunda dahi başvurunun incelenmeye devam edilebileceği vurgulanmalıdır.

40. Somut olayda başvuru Hüseyn Saraç'ın bireysel başvuru tarihinden sonra -1/6/2024 tarihinde- vefat ettiği anlaşılmaktadır. Başvurunun ölümüne ilişkin olarak vekil tarafından Anayasa Mahkemesine herhangi bir bilgilendirme yapılmadığı kaydedilmelidir. Anayasa Mahkemesi 7/11/2024 tarihinde müteveffa başvurunun vekiline tebligat çıkarak bireysel başvuruya mirasçıların devam edip etmeyeceğinin bildirilmesini ve devam edecek olmaları hâlinde mirasçılık belgesi ve mirasçılar tarafından verilmiş vekâletnamelerin on beş gün içinde sunması gerektiğini ifade etmiştir.

41. Vekil 21/11/2024 tarihinde müteveffa başvurunun vasiyetname ile bireysel başvuruya konu davadan doğan alacaklarını vasiyet ettiğini, vasiyetnamenin açılmasına ilişkin davanın devam ettiğini, dava dosyasından kaynaklı hak ve alacağın kime ait olduğu hususunun netleşmediğini, dolayısıyla vasiyetnamenin açılması davasının kesinleşmesinin beklenmesi gerektiğini açıklamıştır. Beyan ekinde yer alan vasiyetnamenin açılması davasının Tensip Tutanağı'nda mirasçı olarak otuz sekiz kişinin yer aldığı görülmüştür. Bunun ötesinde eldeki bireysel başvurunun inceleme tarihi itibarıyla söz konusu yargılama süreci hakkında herhangi bir bilgi sunulmadığı belirtilmelidir.

42. Tüm bu tespitler ışığında bireysel başvuru tarihinden sonra vefat ettiği anlaşılan Hüseyn Saraç yönünden başvurunun işlemiden kaldırılmasına karar verilmesi gerekir. Mirasçıların makul bir süre içinde bireysel başvuruyu takip etme iradesini ortaya koymaları hâlinde ise başvurunun incelenmesine devam edileceği kaydedilmelidir. Ayrıca somut olayda İçtüzük'ün 80. maddesinin (2) numaralı fıkrası gereğince başvurunun incelenmesine devam etmeyi gerekli kılan nedenlerden birinin bulunmadığı da belirtilmelidir.

43. Açıklanan gerekçelerle başvuru Hüseyn Saraç yönünden *başvurunun işlemiden kaldırılmasına karar verilmesi* gerekir.

B. Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Kamulaştırmasız El Atıldığına İlişkin İddia

44. Başvurucular, taşınmazlarına kamulaştırma yapılmaksızın el atıldığını ileri sürmüştür. Bakanlık görüşünde; Belediye ve KGM'den temin edilen belgeler ile Anayasa ve ilgili mevzuat hükümlerinin, Anayasa Mahkemesi içtihadı ve somut olayın koşullarının değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

45. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan *Şevket Karataş, Celalettin Aşçıoğlu* ([1. B.], B. No: 2013/1436, 6/3/2014), *Mustafa Asiler* ([2. B.], B. No: 2013/3578, 25/2/2015) ile *İbrahim Oğuz ve diğerleri* ([1. B.], B. No: 2013/5926, 6/10/2015) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede başvuru sahiplerinin taşınmazlarına yapılan kamulaştırmasız el atmanın Anayasa'nın 13., 35. ve 46. maddeleriyle 2942 sayılı Kanun'da belirtilen usule uymayan bir müdahale olduğu belirtilerek mülkiyet hakkına yapılan söz konusu müdahalenin kanunilik ilkesini ihlal ettiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

46. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

2. Kamulaştırmasız El Atma Karşılığında Hükmedilen Tazminatın Ödenmediği ve Değer Kaybına Uğratıldığına İlişkin İddia

47. Başvurucular, kamulaştırmasız el atmadan kaynaklı alacağın ödenmediğini ve yargılamanın uzun sürmesinden dolayı alacağın enflasyon karşısında değer kaybına uğradığını ileri sürmüştür. Bakanlık görüşünde; Belediye ve KGM'den temin edilen belgeler ile Anayasa ve ilgili mevzuat hükümlerinin, Anayasa Mahkemesi içtihadı ve somut olayın koşullarının değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

48. 6216 sayılı Kanun'un "*Başvuru hakkının kötüye kullanılması*" başlıklı 51. maddesi şöyledir:

"Bireysel başvuru hakkını açıkça kötüye kullandığı tespit edilen başvuru sahiplerine, yargılama giderlerinin dışında, ayrıca ikibin Türk Lirasından fazla olmamak üzere disiplin para cezasına hükmedilebilir."

49. İçtüzük'ün "*Başvuru hakkının kötüye kullanılması*" başlıklı 83. maddesi şöyledir:

"Başvurucunun istismar edici, yanıltıcı ve benzeri nitelikteki davranışlarıyla bireysel başvuru hakkını açıkça kötüye kullandığının tespit edilmesi hâlinde incelemenin her aşamasında başvuru reddedilir ve yargılama giderleri dışında, ilgilinin ikibin Türk Lirasından fazla olmamak üzere disiplin para cezasıyla cezalandırılmasına karar verilebilir."

50. İçtüzük'ün "*Bireysel başvuru formu ve ekleri*" başlıklı 59. maddesinin (5) numaralı fıkrası şöyledir:

"Başvuru formunda belirtilen bilgilerde ve başvuruyla ilgili koşullarda herhangi bir değişiklik olduğunda bunun Mahkemeye bildirilmesi zorunludur."

51. Genel olarak bir hakkın öngörüldüğü amaç dışında ve başkalarını zarara sokacak şekilde kullanılmasının hukuk düzenince himaye edilmeyeceğini ifade eden hakkın kötüye kullanılmasının bireysel başvuru alanında özel olarak ele alındığı açıkça görülmektedir. Bu bağlamda bireysel başvuru usulünün amacına açıkça aykırı olan ve mahkemenin başvuruyu gereği gibi değerlendirmesini engelleyen davranışların başvuru hakkının kötüye kullanılması olarak değerlendirilmesi mümkündür (*Mehmet Güven Ulusoy* [GK], B. No: 2013/1013, 2/7/2015, § 31; S.Ö. [2. B.], B. No: 2013/7087, 18/9/2014, § 28).

52. Bu kapsamda özellikle Anayasa Mahkemesini yanıltmak amacıyla gerçek olmayan maddi vakıalara dayanılması veya bu nitelikte bilgi ve belge sunulması, başvurunun değerlendirilmesi noktasında esaslı olan bir unsur hakkında bilgi verilmemesi, başvurunun değerlendirilmesi sürecinde vuku bulan ve söz konusu değerlendirmeyi etkileyecek nitelikte yeni ve önemli gelişmeler hakkında Anayasa Mahkemesinin bilgilendirilmemesi suretiyle başvuru hakkında doğru bir kanaat oluşturulmasının engellenmesi, medeni ve meşru eleştiri sınırları saklı kalmak kaydıyla bireysel başvuru amacıyla bağdaşmayacak surette hakaret, tehdit veya tahrik edici bir üslup kullanılmasıyla söz konusu başvuru yolu kapsamında ihlalin tespiti ile ihlal ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasına ilişkin amaçla bağdaşmayacak şekilde içeriksiz bir başvuruda bulunulması durumunda başvuru hakkının kötüye kullanıldığı kabul edilebilecektir (*Mehmet Güven Ulusoy*, § 32; *S.Ö.*, § 29).

53. Somut olayda Bakanlık görüşü ekinde yer alan belgelerde 13/9/2023-13/11/2024 tarihleri arasında başvuru vekiline 4.213.687,64 TL ve icra dosyasına 2.200.000 TL olmak üzere toplam 6.413.687,64 TL ödeme yapıldığı bilgisi bulunmaktadır. Yine başvuru vekilinin icra takibinden sonra işletilecek faiz alacağından feragat ettikleri beyan ettiği görülmüştür. Buna karşılık başvuru vekilinin Anayasa Mahkemesini bu konuda bilgilendirmedikleri ve Bakanlık görüşüne karşı da bir beyanda bulunmadıkları kaydedilmektedir.

54. Mahkeme ilamına bağlanan alacağın Belediye tarafından ödenmediği ve söz konusu alacağın enflasyon karşısında değer kaybına uğratıldığı şikâyetine ilişkin başvuruda, iddiaya konu borcun süreç içinde kısmen veya tamamen ödenmesi ve faiz talebinden feragat edilmesi başvuru vekilinin mağdur statüsünün değerlendirilmesi bakımından önem taşımaktadır. Ödeme olgusunun değerlendirilmesi neticesinde bazı şikâyetler yönünden başvuru vekilinin mağdur statüsünün hitama erdiği sonucuna ulaşılabilecek ve başvurunun düşmesine karar verilebilecektir. Başvuru vekilinin bireysel başvuru formunda başvuruya ilgili koşullarda herhangi bir değişiklik meydana geldiğinde bunu Anayasa Mahkemesine bildireceklerini beyan etmelerine rağmen İçtüzük'ün 59. maddesinin (5) numaralı fıkrasında belirtilen yükümlülüklerine açıkça aykırı bir şekilde yukarıda ifade edilen olguya ilişkin olarak herhangi bir bildirimde bulunmamıştır.

55. Açıklanan gerekçelerle başvuru vekilinin başvurusunun değerlendirilmesi noktasında esaslı olan bir unsur hakkında bilgi vermedikleri, bu süreçte vuku bulan ve söz konusu değerlendirmeyi etkileyecek nitelikte yeni ve önemli gelişmeler hakkında Anayasa Mahkemesini bilgilendirmemek suretiyle başvuru hakkında doğru bir kanaat oluşturulmasını engelledikleri anlaşıldığından başvurunun *başvuru hakkının kötüye kullanımı* nedeniyle reddine karar verilmesi gerekir.

56. Başvurunun mahiyeti gözetildiğinde 6216 sayılı Kanun'un 51. maddesi ve İçtüzük'ün 83. maddesi uyarınca başvuru vekilinin aleyhine disiplin para cezasına hükmedilmesine gerek görülmemiştir.

C. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

57. 12/3/2024 tarihinde yürürlüğe giren 2/3/2024 tarihli ve 7499 sayılı Kanun'la 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Tazminat Komisyonunun Görevleri ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Kanun'a eklenen 5/A maddesi ve ayrıca anılan Kanun'un geçici 3. maddesinde yapılan değişiklik gereği 12/3/2024 tarihi itibarıyla Anayasa Mahkemesinde derdest olan yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddiasıyla yapılan başvurularda

ilişkin olarak ilk bakışta ulaşılabilir ve ihlal iddialarıyla ilgili başarı şansı sunma ve yeterli giderim sağlama kapasitesi olduğu görülen Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun *ikincil niteliği* ile bağdaşmayacağı değerlendirildiğinden başvuru yollarının tüketilmediği sonucuna varılmıştır (Ahmet Kartalkuş [2. B.], B. No: 2019/39635, 19/3/2024, § 41).

58. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının *başvuru yollarının tüketilmemesi* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

VI. GİDERİM

59. Başvurucular; ihlalin tespiti ile kamulaştırmasız el atma nedeniyle her biri için 400.000 TL manevi tazminat, değer kaybı nedeniyle 23.802.325,68 TL maddi tazminat ve yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle her biri için 400.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

60. Kamulaştırmasız el atma şikâyeti nedeniyle mülkiyet hakkının ihlalinin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır. Olayda ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması bakımından etkin giderim yolu tazminat olarak görülmektedir. Eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için başvuru Hüseyin Saraç dışında kalan başvurulara net 34.000 TL manevi tazminatın müştereken ödenmesine karar verilmesi gerekir.

61. Başvurucuların diğer tazminat taleplerinin reddine karar verilmesi gerekir.

VII. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Başvurucu Hüseyin Saraç yönünden başvurunun *ölüm* nedeniyle İŞLEMEN KALDIRILMASINA,

2. Diğer başvurucular yönünden kamulaştırmasız el atma nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

3. Diğer başvurucular yönünden kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın ödenmemesi ve değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin başvurunun *başvuru hakkının kötüye kullanılması* nedeniyle REDDİNE,

4. Diğer başvurucular yönünden makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *başvuru yollarının tüketilmemesi* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırmasız el atma nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Başvurucu Hüseyin Saraç dışında kalan başvurularda net 34.000 TL manevi tazminatın MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

D. 2.220,60 TL harç ve 30.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 32.220,60 TL yargılama giderinin başvuru Hüseyin Saraç dışında kalan başvurularda MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurularda Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin bilgi için Batman 2. Asliye Hukuk Mahkemesi (E.2021/220, K.2022/50) ve Batman Belediye Başkanlığına GÖNDERİLMESİNE,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 31/7/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.